

GUIDE TIL KOMMUNALPOLITIKERE

SÅDAN STYRKER I DET FRIE VALG I DIN KOMMUNE

Hvorfor have fokus på borgernes frie valg?

Valgfrihed

Det frie valg er borgerens vej til selvbestemmelse i velfærdssamfundet. Velfungerende fritvalgsordninger giver borgerne mulighed for at søge mod de tilbud, der på bedste vis imødekommer deres ønsker og behov – uanset om det er offentlige eller private tilbud. Valgmuligheder og private alternativer er dermed vejen til en borgerorienteret velfærd – i modsætning til ensretning og *one size fits all* løsninger.

Kvalitet

Tilstedeværelsen af både kommunale og private leverandører bidrager til kvalitetsudvikling i velfærden gennem sund og ligeværdig konkurrence, faglig sparring, inspiration og innovation – alt sammen med udgangspunkt i borgernes ønsker.

Borgerne har ret til at vælge private alternativer på flere velfærdsområder

Hjemmehjælp

Plejehjem

Dagpasning

TJEKLISTE TIL DET FRIE VALG LOKALT

Kommunerne har et ansvar for at sikre, at det frie valg ikke blot er en rettighed på papiret, men at det også fungerer i praksis. Overvej derfor, om din kommune:

1. Giver borgerne den information, de har brug for til at vælge leverandør på et oplyst grundlag

3. Skaber fair og ligeværdige vilkår for, at private leverandører kan etablere sig og konkurrere på lige fod med kommunen, så borgerne reelt har noget at vælge imellem

2. Inviterer private aktører til at bidrage, når der er behov for at udvide kapaciteten med nye plejehjem eller daginstitutioner

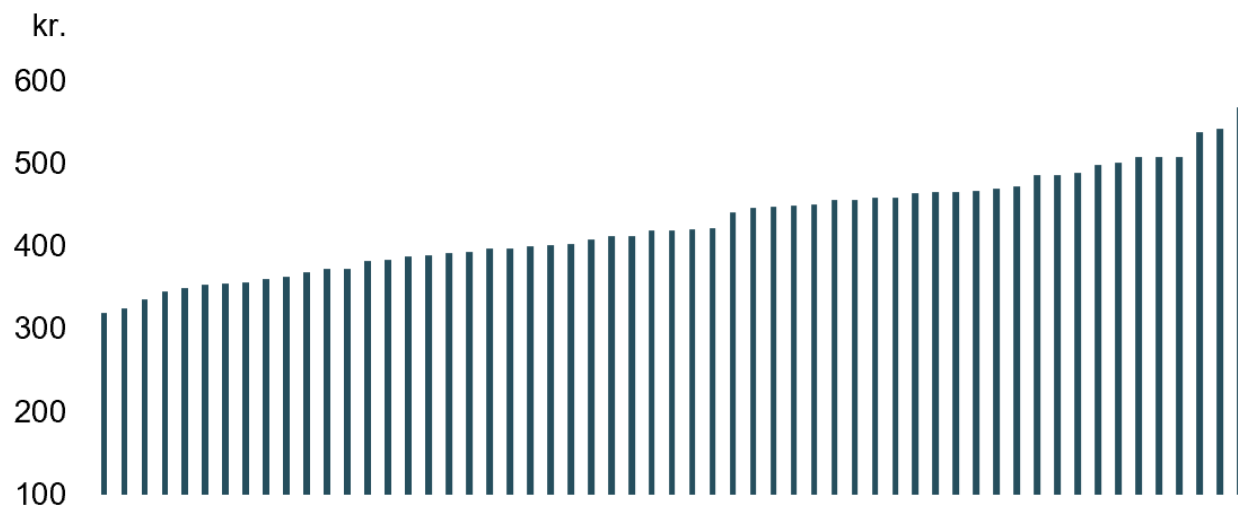
HJEMMEHJÆLP

Kunstigt lave afregningspriser afskærer private aktører fra at bidrage

Knap 250 kr. adskiller den højeste og laveste afregningspris for en times hjemmehjælp på tværs af kommunerne.

Hvis taksterne fastsættes kunstigt lavt, underminerer det vilkårene for de private leverandører, og dét går ud over de ældres selvbestemmelse.

Kilde: DI

ANBEFALINGER

Gennemfør en uafhængig undersøgelse af beregningen, så I er sikre på, at leverandørerne bliver afregnet korrekt.

Offentliggør grundlaget for beregningen, så I sikrer fuld transparens.

Efterbetal leverandørerne, hvis budgettet i den kommunale hjemmepleje ikke holder.

ÆLDRE OG PÅRØRENDE HAR BRUG FOR BEDRE VEJLEDNING

Kun **8 kommuner** oplyser i dag på deres hjemmesider, at det ikke koster ekstra at vælge en privat leverandør, og at der gælder de samme kvalitetskrav...

...Og kun **9 kommuner** har offentliggjort opdaterede tal for borgerens oplevelse af kvaliteten, som gør det let for de ældre at sammenligne leverandørerne.

Manglende information fra kommunen svækker ældre og pårørendes mulighed for at vælge den leverandør, der passer bedst til deres behov og ønsker.

CASE

Glostrup Kommune gennemfører løbende undersøgelser af borgernes oplevelse af kvaliteten på ældreområdet. Borgernes vurderinger bruges bl.a. også til at sikre løbende kvalitetsudvikling.

Læs mere [her](#).

ANBEFALINGER

Udbred kendskabet til det frie valg af hjemmehjælp, så selvbestemmelse ikke kun er forbeholdt de få.

Klar information til ældre og pårørende om, at **det ikke koster penge at vælge en privat leverandør, og at der gælder samme kvalitetskrav**, så det frie valg træffes på et oplyst grundlag.

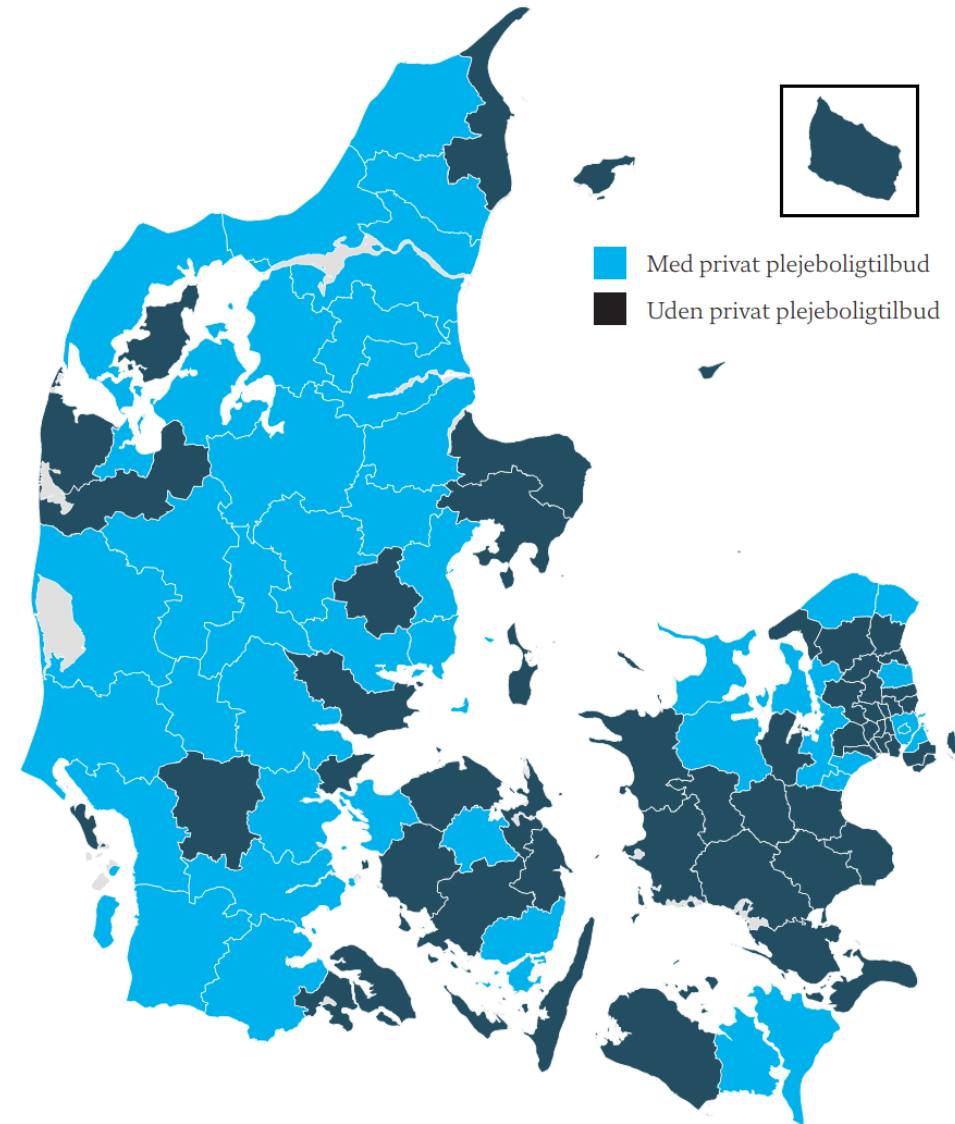
Gennemfør og offentliggør løbende undersøgelser af borgernes oplevelse af kvaliteten, så det bliver lettere at sammenligne og vælge blandt leverandørerne.

PLEJEHJEM

Ofte findes der ingen alternativer til de kommunale plejehjem

Ældre har haft ret til selv at vælge plejehjem siden 2003, men i 55 kommuner findes der ingen alternativer til de kommunale plejehjem

Oversigt over hvilke kommuner, der i dag har et privat alternativ til de kommunale plejehjem

Kilde: Plejehjemsoversigten, Sundhedsstyrelsen og DI

SÅDAN GIVER I ÆLDRE FLERE VALGMULIGHEDER

Friplejeboliger

Invitér private aktører til at bidrage, når der skal bygges nye plejehjem. Friplejehjem sikrer et mere mangfoldigt udbud, så flere ældre får mulighed for at vælge det tilbud, der passer til deres behov og ønsker. Det giver samtidig luft i kommunekassen pga. sparede anlægsmidler.

CASE

Rudersdal Kommune har valgt at give plads til et friplejehjem for at imødekomme den demografiske udvikling.

Læs mere [her](#).

Udbyd driften af kommunale plejehjem

Private aktører kan byde ind med nye tilgange og idéer, som skaber grundlag for faglig sparring, vidensdeling og erfaringsudvikling til gavn for kvaliteten på tværs af den private og kommunale ældrepleje

CASE

Haderslev Kommune har gennem en årrække overladt driften af et kommunalt plejecenter til private aktører med henblik på at styrke ældres valgfriheder og kvaliteten i ældreplejen. Læs mere [her](#).

ÆLDRE MANGLER KENDSKAB TIL DET FRIE VALG

Kun en tredjedel af de ældre har i dag kendskab til det frie valg af plejehjem. Det skyldes blandt andet kommunernes mangelfulde information og vejledning.

85 ud af landets 98 kommuner nævner ikke muligheden for friplejeboliger på deres hjemmesider. Det lave informationsniveau medfører en risiko for, at det kun bliver de få, ressourcestærke ældre, der har kendskab til og forstår at bruge det frie valg.

ANBEFALINGER

Tydelig information om, at ældre har ret til at vælge et friplejehjem eller et plejehjem i nabokommunen, og at der gælder de samme krav til kvaliteten, så det frie valg ikke kun er forbeholdt de få.

Husk friplejehjemmene på kommunens liste over plejehjem, så ældre og deres pårørende kender valgmulighederne.

Gennemfør og offentliggør løbende undersøgelser af borgernes oplevelse af kvaliteten, så det bliver lettere at sammenligne og vælge plejehjem.

DAGPASNING

PRIVATE DAGTILBUD SIKRER MANGFOLDIGHED

Tusindvis af forældre har valgt at få passet deres børn i en privat daginstitution. De ønsker f.eks. en særlig pædagogisk tilgang, fleksibilitet eller geografisk placering, som kommunen ikke kan eller vil tilbyde.

Private dagtilbud og det frie valg på området er med til at sikre et mangfoldigt udbud til forældrene. Dermed øges chancen for, at der er et tilbud, der passer alle familier.

ANBEFALING

Afdæk mulighederne for en privat daginstitution, hvis der er behov for at udvide kapaciteten, så forældrene får flere valgmuligheder til deres børn.

MANGELFULD INFORMATION GØR DET SVÆRT AT VÆLGE

3 ud af 4 kommuner nævner ikke på deres hjemmesider, at forældre har ret til at vælge en privat daginstitution til deres børn.

2 ud af 3 kommuner har ikke en oversigt over samtlige kommunale og private dagtilbud i kommunen på hjemmesiden.

Nærmest ingen kommuner har offentliggjort tal for borgernes oplevelse af kvaliteten, der gør det muligt for forældrene at sammenligne forskellige institutioner.

Mange forældre oplever, at det er svært ved at vælge blandt de forskellige dagtilbud, og det skyldes især manglende information om kvalitet og tilfredshed i de forskellige institutioner.

ANBEFALINGER

Tydelig information om, at forældre også har mulighed for at vælge et privat dagtilbud, så det frie valg ikke kun er forbeholdt de få.

Husk de private tilbud på listen over pasningsmuligheder i kommunen, så forældrene kender valgmulighederne.

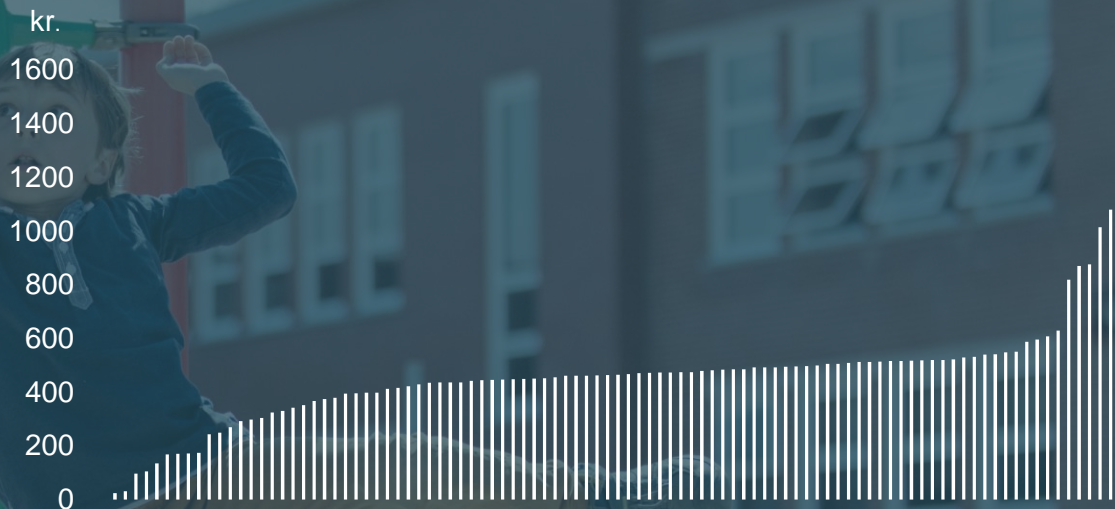
Gennemfør og offentliggør løbende undersøgelser af borgernes oplevelse af kvaliteten, så det bliver lettere for forældrene at sammenligne de forskellige dagtilbud.

PENGENE FØLGER IKKE ALTID BARNET

De skattefinansierede tilskud til børn i private daginstitutioner ender ofte med at være lavere end til kommunens egne institutioner.

Det afholder private daginstitutioner fra at etablere sig, da de ikke konkurrerer på lige vilkår med de kommunale tilbud. Det går i sidste ende går ud over familiernes valgfrihed.

Månedligt bygningstilskud pr. barn 0-2-årige i 2021

Kilde: Børne- og Undervisningsudvalget 2020-2021: Svar på spm. 316 (Alm. del)

ANBEFALINGER

Gennemfør en uafhængig undersøgelse af tilskuddene, så I er sikre på, at pengene reelt følger børnene.
Offentliggør beregningsgrundlaget for fastsættelsen af tilskuddene, så I sikrer fuld transparens.
Efterbetal daginstitutioner, hvis budgettet i de kommunale institutioner ikke holder.

BRUG FOR MERE VIDEN ELLER DIALOG?

Læs på www.di.dk/velfaerd

Skriv til DI på: OffentligPrivat@di.dk